

Wat is “de Gave van God”?

Een studie van Efeziërs 2:8-9

<http://www.middletonbiblechurch.org/>

Bewerking en inkorting door M.V. Update 22-02-2017

Efeziërs 2:8-9

Het woord “zalig”, Grieks *sozo*, heb ik hier vertaald door “gered” of “behouden” (zie hierna Strong’s Concordance bij dit woord).

“Want uit **genade** (*charis*)¹ bent u **gered** (*sozo*)² geworden, door het **geloof** (*pistis*)³ en **dat** (*touto*)⁴ niet uit u, het is de **gave** (*doron*)⁵ van God; niet uit werken, opdat niemand zou roemen”.

De eeuwenoude controverse

Er zijn van oudsher twee tegengestelde, elkaar heftig bestrijdende zienswijzen, over wat in Efeziërs 2:8 bedoeld wordt met “de gave van God”, namelijk:

1. **Geloof** is de gave van God, óf:
2. **Redding** is de gave van God.

Om Efeziërs 2:8-9 te begrijpen moeten we het antecedent van het aanwijzend voornaamwoord “**dat**” (Gr. *touto*) correct identificeren, namelijk: slaat het voornaamwoord “**dat**” op **geloof** of slaat het op **behouden**? Velen leren dat de gave van God hier **geloof** is. Anderen dat deze gave hier slaat op **behouden** zijn.

Zienswijze 1: **Geloof** is de gave van God

Gereformeerden stellen doorgaans dat het aanwijzend voornaamwoord “dat” op “geloof” slaat.

Als het antecedent van het aanwijzend voornaamwoord “dat” (Gr. *touto*) geïdentificeerd wordt als zijnde “geloof”, dan lezen we Efeziërs 2:8-9 op deze manier:

“Want door **genade** bent u **behouden** door het **geloof** - en **dat geloof** is niet uit u, **dat geloof** is de gave van God, **dat geloof** is niet uit werken, opdat niemand zou roemen”

Als behoudend **geloof** de gave van God is, hoe ontvangt de zondaar dan deze gave?

Gereformeerden willen de menselijke verantwoordelijkheid zo goed als helemaal wegdrücken en uitsluitend op Gods soevereiniteit wijzen. De gereformeerde theologie leert dat, om gered te worden, God een mens eerst de gave van geloof moet schenken. En voordat hij deze gave ontvangt moet hij eerst wedergeboren zijn, want de gereformeerde theologie leert dat niet-wedergeboren zondaars, die dood zijn in hun zonden, niet in staat zijn te geloven.

¹ Strong’s code 5485: **charis**: from *χαίρω* - *chairo* 5463; graciousness (as gratifying), of manner or act (abstract or concrete; literal, figurative or spiritual; especially the divine influence upon the heart, and its reflection in the life; including gratitude):--acceptable, benefit, favour, gift, grace(-ious), joy, liberality, pleasure, thank(-s, -worthy).

² Strong’s code 4982: **sozo**: from a primary *sos* (contraction for obsolete *saos*, "safe"); **to save**, i.e. deliver or protect (literally or figuratively):--heal, preserve, save (self), do well, be (make) whole.

³ Strong’s code 4102: **pistis**: from *πειθω* - *peitho* 3982; persuasion, i.e. credence; moral conviction (of religious truth, or the truthfulness of God or a religious teacher), especially reliance upon Christ for salvation; abstractly, constancy in such profession; by extension, the system of religious (Gospel) truth itself:--assurance, belief, believe, faith, fidelity.

⁴ Strong’s code 5124: **touto**: neuter singular nominative or accusative case of *οὗτος* - *houtos* 3778; that thing:--here (-unto), it, partly, self(-same), so, that (intent), the same, there(-fore, -unto), this, thus, where(-fore).

⁵ Strong’s code 1435: **doron**: a present; specially, a sacrifice:--gift, offering.

Maar dat is in strijd met de Schrift. Deze wijst ook sterk op de menselijke verantwoordelijkheid. Als een mens de gave van God wil ontvangen dan moet **hij** dat zich **toe-eigenen in geloof** (Johannes 1:12: “Maar allen die Hem aangenomen hebben ...”).

Charles Spurgeon gaf een goed antwoord aan dezen die zo leren:

In onze tijd zijn er verscheidene predikers die ons ervan verzekeren dat een mens moet wedergeboren worden voordat wij hem mogen verzoeken te geloven in Jezus Christus; een bepaalde graad van genadewerk in het hart is volgens hen de enige waarborg om te geloven. Ook dit is vals. Het neemt een evangelie voor zondaars weg en biedt ons een evangelie voor heiligen. Dit is helemaal geen bediening van vrije genade. Als ik het geloof in Christus moet prediken aan iemand die wedergeboren is, dan zal die mens, wedergeboren zijnde, reeds gered zijn, en het is een onnodig en belachelijke zaak voor mij om Christus aan hem te prediken, en hem te verzoeken te geloven om gered te worden wanneer hij reeds gered is, vermits hij al wedergeboren is. Moet ik slechts geloof prediken aan hen die het reeds hebben? Absurd, inderdaad! Komt dat niet overeen met wachten op een mens zijn genezing om hem daarna het medicijn te brengen? Dit is het prediken van Christus tot rechtvaardigen en niet tot zondaars. [Charles Spurgeon, in zijn preek, “The Warrant of Faith”].

Zienswijze 2: **Redding** is de gave van God

Als het antecedent van het aanwijzend voornaamwoord “dat” (Gr. *touto*) geïdentificeerd wordt als “behouden”, dan lezen we Efeziërs 2:8-9 zo:

“Want door genade bent u **gered** door het geloof - en deze **redding** is niet uit u, deze **redding** is de gave van God, deze **redding** is niet uit werken, opdat niemand zou roemen”.

Deze zienswijze wordt duidelijk gesteld in de geloofsverklaring van de IFCA (Independent Fundamental Churches of America - in Art. IV, Sect. 1, Par. 6): “Wij geloven dat de **behouden** de **gave van God** is, gegeven aan de mens door genade, en ontvangen door persoonlijk geloof in de Heer Jezus Christus”. Deze goed verwoorde verklaring maakt duidelijk dat de **behouden** de gave van God is en dat deze gave ontvangen wordt door persoonlijk geloof. De gave is de behouden; het ontvangen van deze gave is door geloof.

Even naar het Grieks

Het Griekse woord “*touto*” (“dat” of “dit”) in Efeziërs 2:8 is een aanwijzend voornaamwoord en wijst naar het overeenkomende antecedent. Het woord is onzijdig in geslacht, enkelvoud in getal, nominatief in naamval. Het zou vertaald kunnen worden als “**dat ding**”: “dat ding is niet uit u, het is de gave van God”.

Waarnaar verwijst “dat ding”?

Sommigen argumenteren dat “geloof” het meest nabije antecedent is. Dat is zeker waar, maar omdat er in het Nieuwe Testament een groot aantal gevallen zijn waar het meest nabij liggende antecedent NIET het juiste antecedent is, moeten we bijzonder voorzichtig zijn.

Hier is de correcte regel die gevolgd moet worden: **Voornaamwoorden komen overeen met hun antecedent in geslacht en getal.** [A *Manual Grammar of the Greek New Testament* by H. E. Dana and Julius Mantey, p. 125 (Section 135).]

Deze regel pleit sterk *tegen* de identificatie van “geloof” als het antecedent, want “geloof” komt niet overeen met het voornaamwoord in geslacht. De voornaamwoord “dat” (Gr. *tauto*) is ONZIJDIG, maar het zelfstandig naamwoord “geloof” (Gr. “*pistis*”) is VROUWELIJK.

Als Paulus had gewild dat het voornaamwoord zou slaan op “geloof”, dan is er geen reden waarom hij niet de vrouwelijke vorm had gebruikt van het aanwijzend voornaamwoord (dat zou het Griekse woord **αυτη** - *autè* zijn). Dit zou de zaak opgelost hebben. Ef. 2:8-9 zou dan lezen: “Want door genade bent u behouden door het geloof, en **dat vrouwelijke ding** (geloof) niet uit u, het is de gave

van God, niet uit de werken, opdat niemand zou roemen". Als Paulus het vrouwelijke voornaamwoord had gebruikt, dan zou het erg duidelijk en ontegensprekelijk zijn dat GELOOF de gave van God is, maar Paulus gebruikte **niet** het vrouwelijke voornaamwoord.

Waarom dan gebruikte Paulus het onzijdige voornaamwoord? Als Paulus wilde wijzen op "behouden" dan zou het geheel normaal en gepast zijn het onzijdige voornaamwoord te gebruiken. Daarom deed hij dat ook zo.

Gewoon gezond nadenken

We kunnen ook gewoon gezond nadenken om het juiste antecedent te identificeren in Efeziërs 2:8-9. We moeten ons afvragen: "Waar spreekt Paulus over in Efeziërs 2:8-9? Wat is zijn **belangrijkste punt**?" Het is duidelijk dat Paulus spreekt over HOE EEN PERSOON WORDT BEHOUDEN. Hoe wordt een persoon behouden? Efeziërs 2:8-9 beantwoordt deze sleutelvraag. De behoudenis is door geloof. De behoudenis is door genade. De behoudenis is niet uit uzelf. De behoudenis is de GAVE VAN GOD. Paulus geeft geen dissertatie over geloof, maar over de behoudenis. BEHOUDENIS is het hoofdonderwerp - zie ook vers 5. Geloof wordt genoemd omdat je de vraag "hoe wordt een persoon gered?" niet kan beantwoorden zonder het geloof te vernoemen. Een mens wordt behouden door te geloven in de Heer Jezus Christus (Handelingen 16:31). Gods genadige gave van de behoudenis moet immers *persoonlijk ontvangen* worden. De belangrijkste zaak waar Paulus over spreekt blijft echter de behoudenis of redding.

Nieuwtestamentisch gebruik van de "gave van God"

De Bijbel verklaart zichzelf. Wij zijn niet afhankelijk van Efeziërs 2:8 om te weten wat de gave van God is. Er zijn veel andere nieuwtestamentische passages die ons duidelijk maken wat de gave van God is. Hoe wordt deze uitdrukking "gave van God" elders in het NT gebruikt?

Het woord "gave" in het NT:

δωρον (doron: gave, geschenk) onzijdig zelfstandig naamwoord

Dit woord wordt slechts één keer gebruikt om te verwijzen naar de "gave van God", en wel in Efeziërs 2:8 (zie in het begin van dit artikel). Maar er zijn andere verwante Griekse woorden die vertaald worden met "gave", en wel de volgende:

δωρεα (dorea: gave) vrouwelijk zelfstandig naamwoord

Johannes 4:10: de gave van God is **eeuwig leven** (vergelijk vers 14).

Hand. 2:38; 8:20; 10:45; 11:17: de gave van God is de **Heilige Geest**.

Rom. 5:15, 17: deze verzen spreken van de gave van **gerechtigheid** en leven (vgl. verzen 18, 21)

2 Kor. 9:15: dit vers spreekt van Gods onuitsprekelijke gave in **Jezus Christus**.

> We moeten hierbij opmerken dat dit woord **nooit** gebruikt wordt met betrekking tot GELOOF <

δωρημα (dorema: gave, geschenk) onzijdig zelfstandig naamwoord

Dit woord wordt nooit gebruikt met betrekking tot GELOOF, maar voor Gods gave van behoudenis of **rechtvaardiging** (zie Rom. 5:16).

χαρισμα (charisma: een vrije genadegave) onzijdig zelfstandig naamwoord

Rom. 6:23: de gave van God is **eeuwig leven** (vergelijk Rom. 5:15-16).

* * * * *

Dus, in geen enkele andere plaats in het Nieuwe Testament verwijst het woord "gave" naar geloof. Wij erkennen wel dat los van Gods genade en verlichting, het geloof nooit zou kunnen uitgeoefend worden (Joh. 6:44,65; Rom. 9:16; Matt. 11:27; 16:16-17; Hand. 16:14; enz.), maar toch is in de Schrift niet geloof "de gave van God", wel behoudenis of redding.

We hebben daarom gezien dat er veel passages in het NT zijn die spreken van de BEHOUDENIS (of rechtvaardiging, of eeuwig leven) als de gave van God, in het bijzonder in de geschriften van Paulus. In het licht hiervan is het logisch de “gave van God” in Efeziërs 2:8 te identificeren met de BEHOUDENIS. Als Efeziërs 2:8 spreekt van geloof als de gave van God, dan zou dat de enige plaats zijn in het Nieuwe Testament waar Paulus dit doet.

Gezien het voornaamwoord in het onzijdige geslacht staat (niet in overeenstemming is met het vrouwelijke geslacht van het woord “geloof”), gezien Paulus spreekt over hoe een persoon wordt behouden (het behoud is duidelijk de materie die besproken wordt), en gezien het Nieuwe Testament elders verwijst naar behoudenis als de gave van God, daarom hebben we goede redenen de behoudenis te zien als de gave van God in Efeziërs 2:8.

Nieuwtestamentisch gebruik van “niet uit werken”

“niet uit de werken, opdat niemand zou roemen” (Efeziërs 2:9). Wat is niet uit werken? Zegt Paulus dat geloof niet uit werken is, of zegt hij dat de behoudenis niet uit werken is? Opnieuw is het nuttig om een studie te maken van het nieuwtestamentische (Paulus’) gebruik:

In Romeinen 3:20	zegt Paulus dat rechtvaardiging	niet uit werken is
In Romeinen 3:26-27	zegt Paulus dat rechtvaardiging	niet uit werken is
In Romeinen 3:28	zegt Paulus dat rechtvaardiging	los van werken is
In Romeinen 4:2, 6	zegt Paulus dat gerechtigheid	niet uit werken is
In Romeinen 9:11	zegt Paulus dat verkiezing	niet uit werken is
In Romeinen 9:31-32	zegt Paulus dat gerechtigheid	niet uit werken is
In Romeinen 11:5-6	zegt Paulus dat verkiezing	niet uit werken is
In Galaten 2:16	zegt Paulus dat rechtvaardiging	niet uit werken is
In 2 Timotheüs 1:9	zegt Paulus dat behoudenis en roeping	niet naar werken is
In Titus 3:5	zegt Paulus dat behoudenis	niet uit werken is

Als Efeziërs 2:9 bedoelt dat de **behoudenis niet uit werken is**, dan zou dat in harmonie zijn met al deze passages. Dat de behoudenis niet uit werken is, wordt herhaaldelijk door Paulus geleerd, maar **in geen enkele plaats in het NT zegt Paulus dat “geloof niet uit werken is”**. Altijd weer opnieuw zegt Paulus dat de behoudenis (rechtvaardiging) niet uit werken is, maar nooit dat geloof niet uit werken is. Het zou dwaas zijn zoiets te zeggen. Dat geloof niet uit werken is, is zo vanzelfsprekend (of irrelevant zoals iemand zei) dat het niet nodig is dit te zeggen.

De Bijbel zegt herhaaldelijk dat wij niet gered worden door werken. Ook zegt de Bijbel herhaaldelijk dat wij zijn gered of gerechtvaardigd door geloof (Romeinen 5:1, enz.) Als een mens niet gered wordt door werken maar door geloof, dan is geloof duidelijk geen werk: “Aan hem echter die **niet werkt**, maar **gelooft** in Hem Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid” (Romeinen 4:5). Geloof en werken gaan niet samen. Geloof is geen werken. Werken is iets wat wij aan onszelf kunnen toeschrijven. Werken is iets waar wij voor beloond kunnen worden. Werken is iets waar wij prat op kunnen gaan. Werken is verdienstelijk. Geloof is **niet verdienstelijk**. Een persoon kan geen aanspraken maken of zichzelf prijzen voor zijn geloof, omdat geloof **niet verdienstelijk** is (het verdienen van een beloning of eer). Geloof geeft niet zichzelf de eer maar geeft alle verdienste aan Christus. Geloof is niet iets “goeds” dat een mens doet; het is gewoon de erkenning van de zijde van de mens van “ik kan niets doen en daarom heb ik een Redder nodig”. Enkel iemand die niets weet van het evangelie en de betekenis van “geloof” zou ooit proberen de verdienste voor geloof voor zijn rekening te nemen. Er is geen verdienste aan geloven.

Te zeggen dat geloof een werk is, is geheel tegengesteld aan wat het Nieuwe Testament leert over de behoudenis. De behoudenis is “niet uit werken” en geheel “zonder werken” (Rom. 3:28; 4:6). Zij die geloven zijn ook zij “**die niet werken**” (Romeinen 4:5). Wat doen zij dan? Zij **rusten** louter op het volbrachte werk van Christus die het allemaal deed en alles betaalde!

Als Efeziërs zou spreken van “geloof” als zijnde niet uit werken, dan zou dit de enige plaats in het Nieuwe Testament zijn waar Paulus zoiets zegt. Als aan de andere kant, als dit vers zegt dat de “be-

houdenis” niet uit werken is, dan zou dat harmoniseren met Paulus’ frequente leer elders en dit zou dan een van de vele verzen zijn in het Nieuwe Testament die deze waarheid leert.

Als praktisch voorbeeld: denk eraan hoe wij de boodschap van redding delen met hen die verloren zijn. Dikwijls vertellen wij hen dat de behoudenis niet uit werken is. Alle valse religies leren een bepaalde vorm van redding door een systeem van werken. In onze verkondiging van het evangelie maken we aan mensen duidelijk dat de behoudenis niet uit werken is en dat er **niets is wat zij kunnen doen** om hun eigen behoud of gunst te verdienen bij God. Aan de andere kant vertellen wij de zondaar **niet**: “Mijn vriend, geloof is niet uit werken. Er is **niets dat u kan doen** om te geloven”. Nee, geloof is iets waarvoor de zondaar verantwoordelijk is. De zondaar is verantwoordelijk om God op Zijn Woord te nemen en helemaal te rusten op het **waarde** (wat Hij is), het **werk** (wat Hij heeft gedaan) en het **woord** (wat Hij heeft gezegd) van de Verlosser. Alhoewel geloof geen verdienstelijk werk is, is het een werk dat de mens moet doen: “Zij zeiden dan tegen Hem: Wat moeten wij doen, opdat wij de werken van God mogen verrichten? Jezus antwoordde hun: **Dit is het werk van God, dat u gelooft** in Hem Die Hij gezonden heeft” (Johannes 6:28-29). Dit is iets waarvoor de mens verantwoordelijk is, en waarvoor hij veroordeeld wordt als hij dat niet doet (Johannes 8:24; 3:18).

Behoudend Geloof

In Efeziërs 2:8 is geloof niet de gave. Geloof is hoe wij de gave ontvangen. Geloof is de **hand van het hart** dat uitreikt naar wat God zo genadig geeft. Geloof is het antwoord van de mens op Gods voorziening (gave) en belofte. Geloof is God op Zijn Woord nemen en volledig te rusten op Jezus Christus: **wie Hij is, wat Hij heeft gedaan en wat Hij heeft gezegd**.

Sommige extreme Calvinisten neigen ertoe van geloof te spreken als iets wat de mens niet kan opbrengen. Dit resulteert in een verkeerd verstaan van de onbekwaamheid van de mens. De vraag die de gevangenenbewaarder stelde was deze: “wat moet ik doen om behouden⁶ te worden? (Handelingen 16:30). Sommigen zouden op deze manier antwoorden: “Niets! U kan niets doen! U bent dood en geheel onmachtig om God te antwoorden totdat u wedergeboren bent. U hebt geen taak in de behoudenis. God moet alles doen”. Dit antwoord kan harmoniseren met iemands theologisch systeem, maar er is een probleem. Dit is niet hoe Paulus en Silas de vraag beantwoordden! Paulus en Silas vertelden de cipier dat er wel degelijk iets was wat hij kon doen en waarvoor hijzelf verantwoordelijk was om het te doen: “**Geloof** in de Heer Jezus Christus!” (Handelingen 16:31, en vergelijk hoe Peter een gelijkaardige vraag beantwoordde in Handelingen 2:37-38).

Ongeacht iemands theologische systeem, is Handelingen 16:31 erg helder. God moet de mens behouden; de mens echter moet geloven. **God doet niet het aandeel van de mens**. Een illustratie ligt in het verslag van de dodelijke slangen in de wildernis, in Numeri 21. Kunnen we zeggen dat de Israëlieten geen aandeel hadden in hun bevrijding van de dodelijke slangen? Natuurlijk niet! Hun aandeel was te **KIJKEN** (naar de koperen slang op de staak); Gods aandeel was **GENEZEN**.

Geloof gebeurt wanneer de zondaar nederig zijn wanhopige behoefte inziet en erkent dat God alles moet doen om hem te behouden. **De behoudenis is helemaal het werk van God; geloof is helemaal de verantwoordelijkheid van de mens**. De mens draagt niet bij aan zijn eigen behoud. Het is Gods werk te behouden, maar de mens moet geloven (Handelingen 16:31). Zij die behouden worden hebben enkel God te danken; zij die verloren gaan hebben enkel zichzelf de schuld te geven. De geredde persoon zegt dankbaar: “Ik ben in de hemel dankzij God!” De verloren persoon moet naar waarheid zeggen: “Ik ben in de hel en dat is aan mij te wijten”. Zijn straf is niet gebaseerd op Gods afwijzing van hem, maar op zijn afwijzing van God (Markus 16:16; 2 Thessalonicenzen 2:10,12; Johannes 5:40).

Nooit zal er iemand voor God staan en zeggen: “Ik ben veroordeeld omdat God mij nooit de gave van geloof heeft gegeven”. Zo’n excuus kan nooit geuit worden. Alle mensen zijn verantwoordelijk om te geloven. Alle mensen worden bevolen te geloven en zich te bekeren (1 Johannes 3:23 en Handelingen 17:30). God zegt: “**Wendt U naar Mij toe** [dat is geloof!], wordt behouden, al gij

⁶ SV: “zalig”.

einden der aarde!” Volgens 1 Timotheüs 2:4 is het Gods verlangen “dat alle mensen behouden worden en tot kennis van de waarheid komen”, en het komen tot Christus staat gelijk met geloof in Hem (Joh. 6:35). Mensen zijn verantwoordelijk te geloven en tot Christus te komen voor bekering. Mensen worden veroordeeld voor hun eigen falen in dit opzicht (Johannes 8:24; 3:18; enz.)

God heeft beloofd allen te behouden die tot Hem komen door Christus (Hebreeën 7:25), en de mens van geloof is ten volle overtuigd dat God dit zal doen. Merk ook op dat Romeinen 4:3 en 4:5 spreken van “zijn geloof”: dat van Abraham, niet dat van God.

Wat maakt het uit?

Wat is er verkeerd aan te zeggen dat GELOOF “de gave van God” is? Maakt het echt iets uit? Wat zijn de praktische implicaties van zo iets te zeggen?

Het leidt tot een hyper-calvinistische doctrine van geloof, wat op zijn beurt tot een onschriftuurlijk reddingsplan leidt.

De tragedie van deze positie is dat dit het evangelie vertekent. De zondaar wordt foutief onderricht iets af te smeken wat God hem reeds tot zijn verantwoordelijkheid heeft gesteld en hem vraagt te doen.

Dr. John MacArthur⁷ is een erg populaire bijbelleraar die leert dat geloof de gave van God is (Zie MacArthur's commentaar op *Efeziërs*, p. 61 en zijn commentaar op *Romeinen*, p. 55 en het boek *Faith Works*, p. 24, 43, 69, 149, 185).

Als geloof de gave van God is, HOE VERKRIJG IK HET DAN? Moet ik dan niets doen en hopen dat God het ooit soeverein zal schenken? Of schreeuw ik het uit tot God en bid dat Hij mij de gave zal schenken van behoudend geloof? Dr. MacArthur houdt blijkbaar deze tweede opinie aan:

Geloof is een gave van God ... het is permanent ... het geloof dat God geeft veroorzaakt gehoorzaamheid ... God gaf het aan u en Hij ondersteunt het ... Mocht God u een waar reddend geloof geven, een permanente gave die begint in nederigheid en verbrokenheid over zonde en dat leidt tot gehoorzaamheid tot gerechtigheid. Dat is waar geloof en het is een gave die enkel God kan geven, **en als u het verlangt bid dan en vraag dat Hij het u zou geven**". (Tape GC 90-21 on Lordship salvation, last part of tape, comments made during the closing invitation).

Zie goed wat MacArthur doet. Hij zegt de gelovige niet te geloven in de Heer Jezus Christus (Hand. 16:31) maar te BIDDEN en GOD TE VRAGEN dat Hij u de GAVE VAN GELOOF mocht toekennen! Dit bezoedelt het evangelie van Christus door de voorwaarde tot behoud te veranderen in gebed om geloof in plaats van het geloof zelf! Zondaars worden opgedragen te **geloven** in Christus - zij worden niet gevraagd te bidden voor **de gave van geloof**.

Lees ook:

Over John MacArthur: <http://www.verhoevenmarc.be/macarthur.htm>

De gevaren van gereformeerde theologie: <http://www.verhoevenmarc.be/reformed.htm>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm

⁷ Zie <http://www.verhoevenmarc.be/macarthur.htm>